

OSAMU DAZAI

ZAPADAJÍCÍ
SLUNCE

Zapadající slunce

Osamu Dazai

Zapadající
slunce

slovařt

Czech edition © Nakladatelství Slovart, s. r. o., Praha 2023
Translation © Vlasta Winkelhöferová – dědicové c/o DILIA, 2023

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována, uložena ve vyhledávacím systému či šířena jakýmkoliv způsobem (elektronicky, mechanicky, kopírováním, nahráváním či jinak) bez předchozího svolení majitelů autorských práv.

Z japonského originálu přeložila Vlasta Winkelhöferová
Redakce František Tlapák
Editor Jan Pavel
Vydalo Nakladatelství Slovart, s. r. o., v Praze roku 2023
Obálka Agáta Petrisková
Sazba Alias Press, s. r. o., Bratislava
Tisk FINIDR, s. r. o., Český Těšín

ISBN 978-80-276-0809-6

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

www.slovart.cz

PRVNÍ KAPITOLA

Bylo ráno a maminka snídala v jídelně polévku. Vtom slabě vykřikla.

„Vlas?“

Myslela jsem, že má asi něco v polévce.

„Ne,“ odpověděla maminka a opět, jako by se nic nestalo, si do úst lehounce nalila další plnou lžící. Pak se pootočila a zadívala se na horskou sakuru pod kuchyňským oknem, která byla zrovna v plném květu. S tváří stále odvrácenou k oknu nechala malými rty lehounce proklouznout další lžící polévky. Výraz lehounce není v matčině případě rozhodně nadsázkou. Její způsoby při jídle se zcela liší od stolní etikety doporučované v ženských časopisech. Můj mladší bratr Naodži mi jednou řekl, když popíjel víno:

„To, že má někdo titul, ještě neznamena, že je šlechtic. Někteří lidé mají ušlechtilost v krvi a jsou pravými aristokraty, i když žádný titul nemají. A jsou zase takoví jako my, kteří mají jen ten titul, ale co se urozenosti týče, nejsou na tom o nic lépe než páriové. Vezmi si takového Iwašimu,“ nadhodil jméno jednoho ze svých spolužáků, který byl hrabětem, „to je člověk, který

působí daleko hrubším dojmem než pasák lákající zakazníky do vykřičených domů v Šindžuku, nemám pravdu? Zrovna tuhle, na svatbu Janaiho bratra“ – Janai, další Naodžiho spolužák, byl synem vikomta – „si ten rošťák oblékl smoking. No prosím, když si myslí, že je třeba vzít si smoking, tak ať si ho vezme, ale při blahopřejném projevu u hostiny používal ten fouňa tak škrobené výrazy, jako ‚račiž býti‘ a podobně, že se mi dělalo nanic. Afektovanost je přece jen ubohá manýra, která nemá s vybroušeným chováním nic společného. V Hongó, v okolí univerzity, bylo vždycky plno vývěsek nabízejících ‚podnájem pro vznešené vrstvy‘, ale ve skutečnosti se o naprosté většině šlechty dá spíš říct, že to jsou ‚vznešení žebráci‘. Opravdový aristokrat se nikdy nesníží k tak průhlednému fouňovství, jakým se vyznačuje Iwašima. A co se naší rodiny týče, nefalšovanou, pravou šlechtickou asi bude jediné mamá. Ta to má opravdu v krvi. My se jí nemůžeme vůbec rovnat.“

Vezměme i tak všední věc, jako je jedení polévky. My se trochu skloníme nad talíř, nabere polévku na lžici, kterou držíme ze strany, a v této pozici nese lžici k ústům. Ale maminka se prsty levé ruky opře jemně o okraj stolu a s tělem i hlavou důstojně vzpřímenými, aniž vůbec pohlédne do talíře, nabere obratně polévku do lžice, kterou drží ze strany, a pak, lehce a svižně jako vlaštovka, ano, opravdu se to tak dá říct, donese lžici v pravém úhlu ke rtům a špičatým koncem lžice si vlije polévku do úst. A pak se nevinně rozhlédne kolem a třepotá lžicí lehounce jako křidélkem, ale přitom jí neukápně ani kapka, ani se jí nestane, že by vy-

dala sebemenší zvuk podobný srknutí či cinknutí o talíř. Možná že to z hlediska etikety není ten nejspравnějši způsob jídla, ale mně připadá nesmírně půvabný a originální. A pak je opravdu až překvapující, jak mnohem víc vám chutnají tekutiny, když je pijete ze špičatého konce lžice a sedíte přitom pohodlně a vzpřímeně, než když se nakláníte nad talíř a sajete ze strany lžice. Jenže já patřím k těm vznešeným žebrákům, o kterých mluvil Naodži, a nejsem schopna zacházet se lžicí s tak lehkou nedbalostí jako maminka. A tak jsem se již vzdala a skláním se nad talíř a polévku jím nudným a nezajímavým způsobem, jaký předpisuje etiketa.

To se netýká jen polévky, matčiny způsoby při jídle se vůbec silně rozcházejí s normálními zvyklostmi. Když jí dám maso, hned všechno nožem a vidličkou rozkrájí na malé kousíčky, pak nůž odloží, vidličku vezme do pravé ruky a pomalu nabodává kousek po kousku se zjevným požitkem. Nebo když my se zoufale snažíme na talíři oddělit příborem kosti z kuřecího masa tak, aby to bylo co nejméně slyšet, maminka klidně vezme kost mezi konečky prstů a maso okusuje. Když to dělá ona, vypadají půvabně, ba dokonce nezvykle eroticky i takové barbarské způsoby. Upřímnost a přirozenost poutá pozornost právě svou odlišností. A drůbež není jediný případ. Maminka někdy jí prsty dokonce i plátky šunky nebo párky.

Jednou mi řekla:

„Víš, proč jsou rýžové hnětenky tak dobré? Protože je uhnětly lidské prsty.“

Opravdu, já si také někdy myslím, že by člověku líp chutnalo, kdyby jedl rukama. Zároveň mám ale dojem,

že kdyby se matku pokoušeli neobratně napodobovat takoví vznešení žebráci, jako jsem já, klesli by na úroveň opravdových žebráků, a tak se o to raději nepokouším.

I můj bratr Naodži říká: „My se mamá nemůžeme rovnat,“ a já v hloubi duše cítím jakousi beznaděj, protože napodobit maminku je velmi obtížné. Jednou – byl zrovna krásný měsíční večer na začátku podzimu – jsem s matkou seděla v altánu na břehu jezírka v zahradě našeho domu v ulici Nišikata. Dívaly jsme se na měsíc a vesele jsme si povídaly, když náhle maminka vstala a zmizela v kvetoucích keřích za altánem. Potom se mezi bílými květy vynořila její ještě zářivější bělostná tvář a ona s tichým smíchem řekla:

„Kazuko, hádej, co teď maminka dělá.“

„Trháte květiny,“ odpověděla jsem, ale maminka se hlasitě rozesmála a pravila: „Čičí...“

Velmi mě to překvapilo, protože se vůbec nepříkrčila, ale připadalo mi to nenapodobitelně půvabné.

Už jsem příliš daleko odbočila od příhody u dnešní ranní polévky – ale zrovna nedávno jsem v jedné knize četla, že ve Francii za vlády Bourbonů vznešené dámy docela klidně čuraly v královských zahradách či v koutě zámeckých chodeb. Ta nevinnost mě okouzila a napadlo mě, že moje matka je asi jednou z posledních takových opravdových šlechtičen.

Nuže, dnes ráno tedy maminka polkla lžící polévky a tiše vykřikla. Proto jsem se jí zeptala: „Vlas?“ ale ona řekla, že ne.

„Není to přesolené?“

Dnešní polévku jsem totiž připravila z amerického konzervovaného hrášku, který nedávno dávali na příděl. Prolisovala jsem ho a zahustila na polévku, ale nemám o svém kuchařském umění příliš vysoké mínění, a tak jsem – třebaže matka popřela, že by polévce něco bylo – tím víc znervózněla a vyptávala se dál.

„Polévka se ti moc povedla,“ řekla maminka vážným tónem, dojedla polévku a pak snědla několik rýžových hnětenek, zabalených do sušených chaluh.

Už od malička trpím po ránu nechutenstvím, před desátou hodinou nikdy nemám hlad. A tak i dnes jsem stěží snědla polévku a další jídlo jsem jedla jen s přemáháním. Položila jsem si na talířek jednu hnětenku a píchala do ní hůlkami tak dlouho, až jsem ji úplně rozdrobila. Z té drtě jsem pak lenivě vybírala kousíček po kousíčku a strkala do úst hůlkami přímo zpředu, stejným způsobem, jako maminka jí polévku, takže to vypadalo, jako když krmím ptáčka do zobáčku. Maminka, která mezitím již dojedla, tiše vstala, opřela se zády o zeď ozářenou ranním sluncem, chvíli mlčky sledovala, jak se loudám s jídlem, a pak řekla:

„Kazuko, pořád ses ještě nepřiměla k tomu, aby ti snídaně chutnala. Je to nejdůležitější jídlo za celý den.“

„A vám chutná, maminko?“

„Na tom nezáleží, já již nejsem nemocná.“

„Já přece také nejsem nemocná.“

„Ba ne,“ zavrtěla maminka hlavou a smutně se posmála.

Před pěti lety jsem ulehla údajně s plicní chorobou, ale já vím, že to nebyla ani tak nemoc jako můj rozmar. Zato

matčina nedávná nemoc byla opravdu vážná a vzbuzovala obavy. Přesto si maminka dělá stále starosti jen o mne.

„Ach,“ vyklouzlo mi ze rtů.

„Co je?“ ptá se tentokrát pro změnu zase maminka.

Pohlédly jsme na sebe a na okamžik pocítily, jak si navzájem dobře rozumíme. Rozesmála jsem se a také maminka se vesele usmála.

Ve chvíli, kdy mě napadne myšlenka, která mě uvádí do nepříjemných rozpaků, vyklouzne mi vždycky ten podivný tichý výkřik. Teď se mi zrovna zničehonic v paměti vybavila živá vzpomínka na můj rozvod před šesti roky a byla mi tak nepříjemná, že jsem bezděky tiše vykřikla. Že by to s maminkou bylo také tak? Matka přece nemá ve své minulosti nic trapného tak jako já, ne, to nemá, ale že by tu přece jen něco bylo?

„Maminko, vy jste si prve asi také na něco vzpomněla, že? Co to bylo?“

„Už nevím.“

„Týkalo se to mě?“

„Ne.“

„Tak Naodžiho?“

„Ano...“ přitakala, ale nedořekla, naklonila hlavu a dodala: „Možná.“

Můj mladší bratr Naodži studoval na univerzitě, ale povolali ho do armády a odeslali na Tichomořské ostrovy. Pak jsme o něm neměly žádné zprávy, a ještě po skončení války byl stále nezvěstný. Maminka říká, že se smířila s tím, že se s Naodžim již nesetká, ale já jsem se s ničím takovým ani na okamžik „nesmířila“ a jsem přesvědčena, že se s bratrem určite zase uvidíme.

„Umínila jsem si nedělat si už žádné naděje, ale když jsem tak jedla tu dobrou polévku, vzpomněla jsem si na Naodžiho a neovládla jsem se. Měla jsem na něho být hodnější.“

Když začal Naodži chodit na vyšší střední školu, vrhl se bezhlavě do literatury, začal vést bohémsky nespořádaný život a působil mamince nepředstavitelné hoře a těžkosti. Přes to všechno si na něho maminka při polévce vzpomněla a vyhrkla: „Och!“ Honem jsem si cpa-la do úst rýži, protože mě začaly pálit oči.

„Naodži je určitě v pořádku, nemějte starost. Takoví darebáci jako Naodži tak snadno neumírají. To už je tak na světě zařízeno, že umírají vždycky jen hodní, krásní a laskaví lidé. Ale Naodži? Ten neumře, ani kdyby ho mlátili holí přes hlavu.“

Maminka se zasmála a dobírala si mě:

„Takže ty, Kazuko, patříš k těm, kteří umírají první?“

„Pročpak? Já jsem přece výlupek všech nectností, já tu budu nejmíň do osmdesáti!“

„Vážně? Nu, v tom případě já do devadesáti.“

„Ano,“ chtěla jsem říci, ale zaraženě jsem zmlkla. Darebáci mají dlouhý život. Krásní, čistí lidé umírají brzo. Maminka je krásná a čistá. Ale chci, aby žila hodně dlouho. Byla jsem na rozpacích.

„Netrapte mě,“ řekla jsem, ale roztrásl se mi spodní ret a z očí mi vyhrkly slzy.

Snad bych se měla zmínit o příhodě s hadem. Jednoho odpoledne zhruba před pěti dny našly děti ze sousedství u bambusového plotu zahrady asi deset hadích vajec.

„Jsou to zmijí vejce,“ tvrdily děti.

Při představě, že by se nám v bambusovém houští mělo vylíhnout deset zmijí, mě napadlo, že bychom pak vůbec nemohly bezstarostně vyjít do zahrady, a tak jsem nadhodila:

„Měli bychom je spálit.“

Děti povyskočily radostí a šly se mnou.

Poblíž bambusové houštiny jsem nakupila suché listí a klestí, podpálila a házela do ohně jedno vejce po druhém. Vejce nechtěla shořet. Třebaže děti přikládaly do plamenů další listí a větvičky a oheň se rozhořival stále víc, vejce ne a ne shořet.

Děvče z nedaleké selské usedlosti na nás přes plot vesele zavolalo:

„Co to děláte?“

„Pálíme zmijí vajíčka. To je o strach, mít tady zmije.“

„Jak jsou velká ta vajíčka?“

„Asi jako křepelčí, ale jsou úplně bílá.“

„Pak to jsou vejce obyčejného nejedovatého hada, a ne zmijí. To víte, syrová vejce nehoří,“ zasmálo se děvče pobaveně a odešlo.

Udržovala jsem oheň nejméně půl hodiny, ale vejce neshořela. Řekla jsem tedy dětem, aby je vyhrabaly z popela a zakopaly pod švestkou. Potom jsem nasbírala kamínky a udělala malý náhrobek.

„Pojďte, pomodlíme se všichni,“ sklonila jsem se k zemi a sepjala ruce. I děti si poslušně dřeply na bobek a sepjaly ručky. Pak jsem se s nimi rozloučila a vrátila se pomalu nahoru po kamenných stupních. Nahoře na schodech stála ve stínu vistáriového loubí maminka.

„To jsi neměla dělat, bylo to od tebe kruté.“

„Myslela jsem, že jsou zmijí, ale byla to vejce obyčejného hada. Nemějte obavy, rádně jsem je pohřbila,“ namítla jsem, ale bylo mi moc nemilé, že mě matka viděla.

Maminka naprosto není pověřčivá, ale od té doby, co před deseti lety zemřel otec, se nesmírně bojí hadů. Těsně předtím, než tatínek vydechl naposledy, viděla matka, jak vedle jeho lůžka leží dlouhý černý provaz. Nic netušíc ho chtěla sebrat – byl to had. Had sebou mrskl, odplazil se na chodbu a byl pryč. Zahlédla ho pouze maminka se strýčkem Wadou, mlčky na sebe pohlédli, ale protože nechtěli rušit klid v pokoji umírajícího, opatnovali se a mlčeli. Třebaže jsme s Naodžim byli v pokoji také přítomni, příhodu s hadem jsme vůbec nepostřehli.

Ale sama na vlastní oči jsem viděla, že za soumraku téhož dne, co zemřel otec, bylo na stromech kolem zahradního jezírka plno hadů. Nejsem už žádná mladice, je mi devětadvacet, to znamená, že v době otcovy smrti mi bylo devatenáct. Nebyla jsem tedy už žádné dítě a mé vzpomínky nemohly vyblednout ani po deseti letech. Nemohu se proto mýlit. Když jsem tehdy procházela zahradou, abych nařezala květiny pro mrtvého tatínka, zastavila jsem se na břehu jezírka u azalkových keřů a všimla jsem si, že kolem špičky jedné větve se navinul malý had. Trochu jsem se polekala, ale šla jsem dál a chtěla ulomit kvetoucí snítku zlatého deště – i na ní byl namotaný had. Na vedlejší olivě i na mladém javoru, na janovci i na vistáriích, na sakuře, všude, na všech stromech byli stočení hadi. Ale nijak zvlášť mě to neděsilo. Připadalo mi, jako by i hadi cítili se mnou zármutek nad tatínkovou smrtí, a tak vylezli z děr, aby se pomodlili

za jeho duši. Když jsem pak mamince šetrně pověděla o hadech v zahradě, přijala to klidně, jen trochu nachýlila hlavu, a jako by se zamyslela. Neřekla však nic.

Jisté ale je, že od těchto dvou událostí pojala matka k hadům hluboký odpor. Vlastně snad ani ne odpor, spíš vůči nim začala pocíťovat jakousi posvátnou bázeň a podivný strach.

Když mě maminka přistihla, jak pálím hadí vejce, určitě ji napadlo, že to nevěstí nic dobrého. Při tom pomyšlení jsem i já propadla dojmu, že jsem se dopustila něčeho strašného, a začaly mě trápit výčitky svědomí a strach, aby můj čin nepřivolal na maminku nějaké neštěstí. Ta myšlenka mě tak pronásledovala, že jsem se jí nemohla zbavit ani příštího dne, dokonce ani následujícího dne. Proto jsem se rozplakala, když mi dnes ráno v jídelně tak hloupě vyklouzlo ze rtů, že krásní lidé umírají brzy, a pak jsem to již neuměla zamluvit. Když jsem po snídani uklízela nádobí, měla jsem z nevysvětlitelného důvodu ošklivý, nesnesitelný pocit, že se mi do duše vplížil malý odporný hádek, který ukládá mamince o život.

A pak jsem v zahradě spatřila hada. Bylo krásné vlahé počasí, a tak jsem si chtěla po práci v kuchyni vynést na trávník do zahrady proutěné křeslo a věnovat se pleťení. Když jsem s křeslem v ruce sestupovala do zahrady, zahlédla jsem u kamene pod stvolý nízkého bambusu hada. Trochu jsem se zarazila a pocítila na okamžik ošklivost, ale již jsem tomu větší pozornost nevěnovala, vrátila jsem se i s křeslem na verandu, tam jsem se usadila a začala plést. Po obědě jsem si chtěla z naší knihovny, umístěné ve skladišti v rohu zahrady, přinést svazek

kreseb Marie Laurencinové. Jak jsem procházela zahradou, plazilo se po trávníku pomaloučku hadí tělo. Byl to tentýž had, kterého jsem spatřila ráno. Ladný a vznešený. Napadlo mě: určitě je to žena. Klidně se plazil přes trávník, ve stínu šípkových růží se zastavil, zdvihl hlavu a z úst mu jako plamen vyšlehl tenký jazýček. Potom jako by se rozhlížel kolem, ale po chvíli svěsil hlavu a nesmírně smutně klesl zpět k zemi. V té chvíli jsem byla zcela uchválena jeho krásou. Šla jsem do skladiště a vyhledala svazek kreseb; na zpáteční cestě jsem pohlédla na místo, kde předtím had ležel, ale už tam nebyl.

Když jsem v podvečer s maminkou pila v čínském salónku čaj, zahleděla jsem se do zahrady, a tu se asi na třetím stupni kamenného schodiště znova pomalu objevil ten had.

Také maminka jej zpozorovala:

„Že je to ten had?“ pravila a přiběhla ke mně, uchočila mě za ruku a jako socha se nehybně postavila vedle mne. Při těch slovech jsem konečně také pochopila.

„Ty myslíš, že je to matka těch vajec?“ vyslovila jsem to nahlas.

„Ano, ano.“

Matčin hlas zněl zastřeně.

Držely jsme se za ruce a mlčky a se zatajeným dechem sledovaly hada. Melancholicky ležel na kamení, pak se dal znovu váhavě do pohybu, jakoby vyčerpaně přešel kamenný schod a odplazil se k záhonu kosatců.

„Bloudí po zahradě už od rána,“ pravila jsem tiše. Maminka vzdychla, ztěžka usedla do židle a ztrápeně řekla:

„To je samozřejmé. Hledá vejce. Chudák.“

Nevěděla jsem, co si počít, a rozpačitě jsem se zasmála.

Paprsky večerního slunce dopadaly na matčin obličej a její oči v nich zářily téměř do modra. Její tvář, skrývající v sobě sotva postřehnutelné stopy hněvu, byla tak krásná, že jsem měla chuť vrhnout se jí do náruče. V tom okamžiku mě napadlo, že matka se v něčem podobá tomu smutnému hadu. Z jakéhosi důvodu – proč jen asi – jsem měla pocit, že ošklivý had, číhající jako zmije v mém srdci, jednou možná pozře tuto krásnou, žalem zkroušenou hadí matku.

Položila jsem dlaň na mamincino křehké a měkké rameno a tělem mi proběhl nepochopitelný záchvěv bolesti.

Začátkem prosince toho roku, kdy Japonsko kapitulovalo, opustily jsme svůj tokijský dům v ulici Nišikata a přestěhovaly se do této horské vily v čínském stylu na poloostrově Izu. Od tatínkovy smrti se o veškeré finanční záležitosti naší rodiny staral strýček Wada, matčin mladší bratr a jediný pokrevní příbuzný. Když skončila válka a život se od základů změnil, řekl strýček Wada mamince, že naše situace je už natolik vážná, že nezbývá než prodat dům a propustit služebnictvo a že by bylo pro nás dvě nejrozumnější koupit někde na venkově malý hezký domek a v něm si zařídit život podle libosti. Matka byla v peněžních záležitostech bezradnější než malé dítě, a tak strýce Wadu zřejmě hned požádala, aby věc zařídil sám, jak uzná za vhodné.

Na konci listopadu přišel od strýčka Wady expres dopis, že na poloostrově Izu je na prodej vila vikomta Kawaty, dům že leží vysoko na svahu, má krásný výhled a patří k němu i několik set čtverečních sáhů zemědě-

ské půdy. Strýc Wada v dopise dále psal: „Okolí je známé svými slivoněmi, zimy tam jsou teplé a léta příjemně chladná, a tak si myslím, že by se vám bydlení v tomto místě zamlouvalo. Jelikož se domnívám, že je nutné sekat se s druhou stranou a přímo se domluvit, prosím, abys zítra rozhodně přišla do mé kanceláře na Ginze.“

„Půjdete tam, maminko?“ zeptala jsem se.

„Ovšem, vždyť mě o to prosí,“ odpověděla s téměř nesnesitelně smutným pousmáním.

Příštího dne, krátce po poledni, maminka odešla, provázena naším bývalým šoférem panem Macujamou, který ji zase přivezl zpátky asi v osm hodin večer.

Vešla ke mně do pokoje, posadila se, opřela se rukou o stůl, jako by byla na pokraji zhroutilí, a vyřkla jedno jediné slovo:

„Rozhodnuto.“

„Co je rozhodnuto?“

„Všechno.“

„Ale,“ namítla jsem udiveně, „vždyť jsme ani neviděly, jak ten dům vypadá?“

Maminka se opřela loktem o desku stolu, přejela si zlehka rukou čelo a nepatrně vzdychla;

„Strýček Wada říká, že je to pěkný dům. Nejrady bych se tam odstěhovala hned teď. Chtěla bych tak zavřít oči a otevřít je až na místě.“

Vzhlédla a slabě se usmála, její tvář byla trochu pohublá, ale krásná.

„Ano, máte pravdu,“ přitakala jsem, odzbrojena upřímností matčiny důvěry ve strýce Wadu.

„Tak také zavři oči.“

Obě jsme se hlasitě rozesmály, ale když nás smích přešel, zmocnil se nás pocit žalostné prázdnoty.

A pak k nám den co den docházeli různí pomocníci a začalo balení a přípravy ke stěhování. I strýček Wada přišel a zařídil, aby vše, co bylo třeba odprodat, našlo kupce. Já se služebnou Okimi jsme měly plné ruce práce; dávaly jsme do pořádku šatstvo a pálily v zahradě různé nepotřebné haraburdí. Maminka nám však při uklízení nepomohla ani radou a celé dny trávila ve svém pokoji v bezcílné nečinnosti.

„Co se děje? Přestalo se vám snad na Izu chtít?“ dodala jsem si odvahy a zeptala se trochu příliš otevřeně, ale dostalo se mi pouze nepřítomného pohledu a jednoslabičné odpovědi:

„Ne.“

Asi za deset dnů bylo vše připraveno ke stěhování. Když jsem večer spolu s Okimi páčila v zahradě starý papír a slámu, vyšla ze svého pokoje i maminka, zastavila se na verandě a mlčky se zahleděla do plamenů našeho ohně. Foukal šedivě studený západní vítr a kouř se válel nízko nad zemí. Pohlédla jsem mamince do tváře a s úlekem jsem si všimla, že je nesmírně bledá a vypadá tak špatně, jak jsem ji ještě nikdy neviděla.

„Maminko, není vám dobře?“ zavolala jsem na ni, ale ona se jen slabě pousmála a se slovy „nic mi není“ se opět tiše vrátila do svého pokoje.

Tu noc, protože všechny naše příkrývky byly již zabaleny, spala Okimi na pohovce v prvním poschodí a já s matkou jsme ulehly v maminčině pokoji pod jednou příkrývkou, vypůjčenou od sousedů.

Najednou řekla maminka něco nečekaného. Její hlas zněl tak nezvykle staře a unaveně, že mě to polekalo.

„Jdu na Izu jenom proto, že jsi se mnou, Kazuko, protože jsi u mne.“

Její slova mě zarazila, a tak jsem se mimovolně zeptala:

„A kdybych s vámi nebyla?“

Maminka se prudce rozplakala:

„Bylo by lépe zemřít. Chtěla bych zemřít zde, v tomto domě, kde umřel tatínek.“ Mluvila trhaně a plakala stále žalostněji.

Ještě nikdy si mi maminka takto nestěžovala a nikdy předtím jsem ji neviděla tak zoufale plakat. Nikdy, ani jedenkrát, nedala najevo takovou slabost, ani když zemřel tatínek, ani když jsem se vdávala, ani když jsem se s děckem pod srdcem vrátila do rodného domu, ani když se děťátko narodilo mrtvé, ani když jsem onemocněla a byla upoutána na lůžko, ani když Naodži provedl něco nepěkného. Po celých deset let, která uplynula od otcovy smrti, nám byla stejně bezstarostnou a laskavou matkou jako za tatínkova života, A my jsme toho vesele využívali a vyrůstali v lehkomyšlné nezodpovědnosti, nestarající se vůbec o nic. Ale teď mamince došly peníze. Spotřebovala všechny na nás, na mě a Naodžiho, nikdy jich pro nás ani trochu nelitovala a nic nám neodepřela. A proto teď musí opustit dům, ve kterém strávila dlouhá léta svého života, a pouze se mnou, bez jediné služebné, začít neutěšený život v malé horské vilce na Izu. Kdyby měla maminka v povaze malicherně šetřit, plísnit nás a vskrytu duše myslit stále jen na to,

jak své jmění rozmnožit, nemuselo by nikdy, ani za sebepřevratnějších změn v zemi, dojít k tomu, aby vyslovila přání zemřít. Poprvé v životě jsem si uvědomila, že nedostatek peněz je hotový očištěc a ubohost, ze které není úniku. Dusila jsem se žalem, ale pro samotnou lítost jsem ani plakat nemohla. Jen jsem si říkala, že na pocity v podobných životních situacích se asi vztahuje výraz „tíha lidského života“. Neschopna jediného pohybu jsem strnule civěla do stropu, ztuhlá jako kámen.

Následující den maminka stále ještě vypadala churavě a ještě víc se vším váhala, jako by chtěla alespoň o malý okamžik prodloužit chvíle, které v tomto domě prožije. Ale objevil se strýček Wada a sdělil nám, že všechna zavazadla jsou již odeslána a že tedy odjíždíme na Izu ihned. Maminka si neochotně a zdráhavě oblékla plášť, mlčky se uklonila Okimi a lidem ze sousedství, kteří se s námi přišli rozloučit, a pak se strýcem a se mnou vyšla z domu v ulici Nišikata.

Vlak byl zpola prázdný, a tak jsme si mohli všichni sednout. Strýček byl celou cestu ve výtečné náladě a stále si něco pobrukoval, hlavně melodie z klasických her Nó. Matka byla bílá jako stěna, seděla se sklopenýma očima a zimomřivě se choulila. V Mišimě jsme přestoupili na lokálku směrem do středu poloostrova. Vystoupili jsme v Nagaoce, odtud jsme asi čtvrt hodiny jeli autobusem a pak šli pěšky po cestě povlovně stoupající do kopců, až jsme dorazili do malé vesničky. Na okraji vsi stála docela vkusná vila v čínském slohu.

„Maminko, je to tu hezčí, než jsme si představovaly!“ zvolala jsem, ještě celá udýchaná od stoupání do vrchu.